

Jouw reactie

Vreemde vragen van (on)bekenden

Leerweg

Leerroute: 4, 5
Functioneringsniveau: M4

Leeftijd

8 t/m 10 jaar

Duur

Ca. 45 min.

Vak

Digitale geletterdheid

Domein

Mediawijsheid

Vaardigheden

Kritisch denken
Creatief denken
Samenwerken
Communiceren

Deze les

De leerlingen leren tijdens deze les dat ze online vervelende en vreemde vragen en berichten kunnen krijgen. Ze ontdekken wat voor soort vragen en berichten ze kunnen krijgen. Door het spelen van een quiz leren ze dat ze altijd nee mogen zeggen op vreemde vragen en berichten. Ze leren ook dat ze altijd mogen aangeven een bericht niet grappig of leuk te vinden.

Lesopzet

Introductie

10 min.

Klassikaal bespreken leerlingen dat ze op sociale media en online game platforms vreemde en vervelende berichten kunnen ontvangen. Ze bespreken wat voor soort berichten ze kunnen ontvangen en bespreken hun eigen ervaringen.

Kern

30 min.

Leerlingen spelen individueel of in groepjes een quiz waarin ze ontdekken op welke manier ze kunnen reageren op vreemde en vervelende vragen of berichten. Klassikaal vatten ze samen hoe ze kunnen reageren en hoe ze kunnen handelen.

Afsluiting

5 min.

Samen met de leerlingen wordt er teruggeblikt op de les. Er wordt besproken wat ze hebben gedaan en geleerd en hoe ze het ervaren hebben.

Inhoud van de les

Leerdoelen

De leerlingen leren:

- » hoe te reageren op berichten op (sociale) media.
- » dat ze nee kunnen zeggen op vreemde vragen.
- » dat ze mogen aangeven een bericht niet grappig of leuk te vinden.
- » dat ze vreemde berichten en vragen met volwassenen kunnen bespreken.

Aansluiting curriculum

Deze les sluit aan bij de doelen uit de Leerlijn Digitale Geletterdheid en bij de kerndoelen van de leergebieden:

- » De leerling legt uit dat wat de een grappig vindt, kwetsend voor de ander kan zijn.
- » De leerling weet op een adequate manier te reageren wanneer onbekenden vreemde vragen stellen op sociale media en weet dit te bespreken.
- » De leerling weet dat je nee kunt zeggen als er een onredelijk verzoek wordt gedaan, ook na aandringen.
- » De leerling weet hoe te reageren en communiceren via sociale media.

Benodigde voorkennis

De leerlingen weten wat sociale media en online games zijn en dat ze op deze platforms berichten kunnen ontvangen en sturen.

Benodigdheden

- ☐ Optioneel: Een set antwoordkaarten per leerling of per groepje.
- ☐ Optioneel: devices (laptop of tablet) per leerling of per groepje.

Voorbereiden

- ☐ Lees de docentenhandleiding goed door.
- ☐ Bekijk de quizvragen op de dia's.
- ☐ Bepaal of de leerlingen de quiz individueel of in groepjes gaan spelen.
- ☐ Optioneel: Print de antwoordkaarten voor de quiz.
- ☐ Optioneel zet de quizvragen en antwoorden over op een digitaal platform.

Differentiatie

De grootte van de quiz kan aangepast worden door alle quizvragen of een selectie te bespreken. De docent kan ook dieper of minder diep ingaan op de antwoorden en de leerlingen meer of minder eigen antwoorden laten benoemen. De quiz kan optioneel ook digitaal gespeeld worden. Hiervoor zijn devices nodig. Zet in dat geval de quizvragen en antwoorden over op een digitale platform zoals Socrative, Kahoot of Mentimeter.

Begeleiding tijdens de les

Legenda:

Vertel dit de leerlingen

Achtergrondinformatie

Dit doen de leerlingen

Differentiatie

Toelichting

Benoem de leerdoelen van deze les. De leerlingen leren dat niet iedereen hetzelfde grappig vindt en dat onbekende mensen vreemde vragen kunnen stellen online. Ze leren hoe ze het beste op deze vervelende en vreemde berichten kunnen reageren.

Start met een klassengesprek. Gebruik hiervoor onderstaande vragen:

- Wie speelt er weleens online games (zoals Roblox of Fortnite); gebruikt er sociale media (zoals YouTube, Facebook of TikTok); of gebruikt Whatsapp of Signal?
- Wat doe je op deze apps?
- Stuur je weleens een berichtje naar een vriend of vriendin? Of een andere bekende?
- Stuur je weleens berichtjes naar iemand die je niet kent?
- Wat voor berichtjes stuur je?
- Heeft iemand weleens een vervelend berichtje gestuurd of vreemde vragen gesteld?
- Wie heeft er weleens iets meegemaakt waarvan anderen het grappig vonden, maar jijzelf niet?
- Hoe heb je hierop gereageerd?

Het uitgangspunt van dit klassengesprek is dat leerlingen weten dat je online berichten kan sturen, maar ook kunt krijgen. Dit kunnen zowel leuke als minder leuke berichtjes zijn. Leerlingen vertellen tijdens dit gesprek over hun eigen ervaringen.

Vertel de leerlingen dat vreemde mensen via games of sociale media makkelijk een gesprek met je kunnen starten. Deze onbekende mensen kunnen ook vreemde vragen stellen of dingen sturen die niet fijn zijn. Vraag de leerlingen of ze een paar vragen of berichten kunnen bedenken.

Begeleid de leerlingen eventueel met de volgende deelvragen:

- Wat voor vreemde vragen kun je allemaal bedenken?
- Welke vragen zou je nooit in het echt (live) beantwoorden, uitvoeren of stellen?
- Wat zou je ervan vinden om vragen te krijgen over het delen van privégegevens, foto's of video's, vragen om af te spreken of om geld?

Optioneel: vraag wanneer de sfeer goed is wat de ervaringen van de leerlingen zelf zijn. Hebben ze hier al een keer ervaring mee gehad of andere nare ervaringen?

Dia's

2

3

4

Toelichting

Vertel de leerlingen dat het belangrijk is dat ze goed nadenken over hun antwoord op vreemde of vervelende berichten. Ze kunnen er ook voor kiezen om helemaal niet te antwoorden en degene te negeren. Ze gaan dit oefenen met een quiz.

De leerlingen spelen een quiz. Ze krijgen op elke dia een vreemde vraag of vervelend bericht van een onbekende te zien en drie mogelijke antwoorden. De leerlingen kiezen het beste antwoord uit. Laat de leerlingen hetzelfde aantal vingers opsteken als het antwoord of laat ze de gekleurde antwoordkaartjes omhoog houden.

Bespreek na elk bericht wat het goede antwoord is en vraag de leerlingen of ze nog andere goede antwoorden kunnen bedenken.

Leerlingen kunnen ook in groepjes met de quiz aan de slag. Ze overleggen samen over een antwoord. Bespreek klassikaal het antwoord en vraag naar de antwoorden van de groepjes.

Leerlingen kunnen verder uitgedaagd worden om in tweetallen zelf nog een antwoord te bedenken. Daag de leerlingen uit om een volledig antwoord te bedenken en niet alleen te reageren met 'Ja' of 'Nee'. Bespreek klassikaal de antwoorden van de leerlingen.

Vraag de leerlingen hoe ze zouden reageren in de volgende situatie. Stel je voor dat je aan het gamen bent met een online vriend. Een vriend die je nog nooit in het echt gezien hebt. Je stuurt elkaar af en toe berichtjes tijdens het gamen. Opeens krijg je de vraag of jullie elkaar echt zullen ontmoeten en of je naar een park in de buurt komt. Hoe reageer je?

Vraag de leerlingen hoe ze zouden reageren wanneer ze in een groepsapp (bijvoorbeeld in WhatsApp of Signal) een bericht krijgen dat ze olifantenoren hebben. En dat anderen in de groep hierom lachen. Hoe zou je reageren?

Dia's

5

6

7

Toelichting

Vertel de leerlingen dat ze een online vriend hebben. Ze hebben deze vriend nog nooit ontmoet, maar kennen de vriend bijvoorbeeld via sociale media of online computergames (bijv. TikTok, Roblox of Fortnite). Ze kennen de online vriend al lang en sturen leuke berichtjes naar elkaar. Dan vraagt de vriend of je een video wilt maken waarin je danst. Hoe reageer je?

Vertel dat de leerlingen een berichtje krijgen van hun beste vriend met de vraag om jouw inloggegevens te geven. Bijvoorbeeld voor je Facebook, TikTok of YouTube account. Hoe reageer je? Stuur je jouw gegevens naar je beste vriend?

Vertel dat de leerlingen een bericht krijgen van een goede vriend. De vriend vraagt of je een foto van jezelf wilt maken waarbij je geen kleren aan hebt. Je bent helemaal bloot. Hoe reageer je?

Vraag de leerlingen hoe ze zouden reageren in de volgende situatie. Stel je voor dat je aan het gamen bent met een online vriend. Een vriend die je nog nooit in het echt gezien hebt. Opeens vraagt je online vriend waar je woont en wat je adres is. Hoe reageer je?

Vertel dat de leerlingen een foto hebben gemaakt van een van hun goede vriendinnen. Omdat dit een mooie foto was, heeft iedereen in de klas de foto gezien. Een van je klasgenoten stuurt je na school een berichtje. Hij vraagt of je de foto van je goede vriendin wilt doorsturen. Hoe reageer je?

Vertel de leerlingen de volgende situatie. Via een online game (bijv. Fortnite of Roblox) hebben ze een nieuwe vriend gemaakt. Ze kennen elkaar al langer en ze hebben het altijd leuk samen. Plots begint de nieuwe vriend vervelende berichtjes te sturen. Hij vraagt om geld. Hoe reageer je?

Dia's

8

Robind88

Wil je voor me dansen? In een video?

1 Niet nu, misschien later.

2 Nee, dat wil ik niet.

3 Ja, ik houd van dansen.

Jouw reactie

9

Kien

Stuur je inloggegevens eens? Ik ben de mijne vergeten.

1 Nee, ik doe mijn wachtwoord niet.

2 Ik heb het nu niet bij me. Ik stuur het morgen.

3 Ik stuur je een foto met wachtwoord.

Jouw reactie

10

Charles438

Stuur eens een selfie. Zonder kleren...

1 Ga je het niet doen?

2 Nee, dat lijkt me raar.

3 Nee, ik ga dit mijn ouders vertellen.

Jouw reactie

11

Noah

Waar woon je? Wat is je adres?

1 Zeg ik niet.

2 Waarom wil je dat weten?

3 Ik woon op ...

Jouw reactie

12

Yaniak

Stuur de foto van je knappe vriendin eens door!

1 Nee, vraag haar zelf maar.

2 Bedoel je deze?

3 Ik heb die foto niet, maar hij staat online.

Jouw reactie

13

55ML55

Morgen krijg ik geld van je. Anders word je niet blij.

1 Ik heb het geld niet.

2 Nee, ik laat me niet bedreigen. Ik ga naar mijn ouders.

3 Ja, morgen krijg je het.

Jouw reactie

Toelichting

Vertel dat de leerlingen met de quiz verschillende reacties/antwoorden hebben gezien op vervelende en rare berichtjes. Vat klassikaal met de leerlingen samen hoe ze het beste kunnen reageren op vreemde en vervelende berichten en hoe ze het beste kunnen handelen. Bespreek hiervoor de tekstballonetjes op de dia. Vertel dat je zelf het beste netjes kan blijven reageren, niet instemt met rare vragen (zeg geen ja) en geen privégegevens deelt. Vertel dat er nog een ballontje leeg is. Vraag de leerlingen of ze zelf nog iets kunnen bedenken.

Mogelijke antwoorden zijn:

- Blijf zelf altijd aardig.
- Zeg duidelijk nee.
- Zeg geen misschien of geef geen ander ontwijkend antwoord.
- Geef duidelijk aan dat je iets niet leuk of grappig vindt.
- Haal je ouders of andere volwassenen erbij.
- Reageer helemaal niet en verbreek het contact.

Optioneel kunnen leerlingen eerst in groepjes overleggen voordat het klassikaal besproken wordt.

Sluit de les af door samen terug te kijken op de les. Vraag de leerlingen wat zij geleerd hebben. Benoem dat je altijd nee kan zeggen op vreemde vragen en altijd kunt aangeven iets niet leuk of grappig te vinden.

In de les '[Jij bent vreemd!](#)' leren leerlingen welke vriendschapsverzoeken ze wel zouden accepteren en welke niet. Ze maken een poster met wat ze wel en niet zeggen tegen vreemden op het internet.

Dia's

14

15

